

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยที่ผ่านมาสามารถสรุปได้ดังนี้

สรุปผลจากการศึกษาปรัชญาจรวากพบว่าปรัชญาจรวากเป็นปรัชญาที่กล่าวถึงวัตถุนิยมซึ่งเกิดขึ้นแล้วในทุกยุคทุกสมัยและทุกสังคม เพราะเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ง่าย จับต้องสัมผัสได้ ไม่สลับซับซ้อนเหมือนกับแนวคิดในลัทธิอื่น ปรัชญาจรวากเกิดในประเทศอินเดีย จึงมีจุดหมายเพื่อคัดค้านคำสอนของพราหมณ์ซึ่งมีอำนาจมาก เป็นวรรณะชั้นสูงและเกิดมาจากพระโอรสของพระพรหม จึงผูกขาดพิธีกรรมว่าพวกที่ทำได้ก็มีเฉพาะพวกพราหมณ์เท่านั้น พวกพราหมณ์จึงเป็นบุคคลพิเศษที่เป็นสื่อกลางระหว่างมนุษย์กับเทพเจ้า ใครจะติดต่อกับเทพเจ้าหรือทำบุญกุศลอุทิศไปให้ญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว จะต้องให้พวกพราหมณ์เป็นผู้ประกอบพิธีกรรมให้ผลนั้นจึงจะสำเร็จ ดังนั้นยิ่งนานวันพวกพราหมณ์ก็ยิ่งมีอำนาจเพิ่มมากขึ้นทุกที จนยกตัวเองสูงกว่าเทวดา ดังคำสอนว่า สากลจักรวาล ย่อมอยู่ในอำนาจของเทวดา แต่เทวดายังอยู่ในอำนาจมนต์ ส่วนมนต์นั้นย่อมอยู่ในอำนาจของพราหมณ์ เพราะฉะนั้นเทวดาจึงเป็นเทวดาของเรา แนวคิดปรัชญาจรวากถูกลัทธิความเชื่ออื่นในสมัยนั้นต่อต้านและกล่าวถึงไปในทางที่ไม่ดีมากกว่าลัทธิปรัชญาอื่น เพราะเป็นลัทธิที่มีลักษณะทำลายล้างระบบคุณธรรมจริยธรรม ศีลธรรมและความเชื่อในเรื่องความดีงามในสังคม

ปรัชญาจรวากมีแนวความคิดว่าความจริงจะต้องพิสูจน์ได้ทางประสาทสัมผัสเท่านั้นปฏิเสธเรื่องการมีอยู่ของชาติหน้า เรื่องนรก เรื่องสวรรค์ เพราะไม่สามารถจะรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส ความรู้ลัทธิจรวากถือว่าประจักษ์ประมาณ (Perception) หรือประสาทสัมผัสเท่านั้นที่เป็นบ่อเกิดและรองรับความรู้ที่แท้จริง ประสาทสัมผัสเท่านั้นที่ให้ความรู้จริงแท้ วิธีแห่งการดำเนินชีวิตปรัชญาจรวากก็สอนให้แสวงหาความสุขสำราญ โดยเฉพาะความสุขทางกายให้เต็มที่ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ เพราะชีวิตมีเพียงชาตินี้ชาติเดียว ตายแล้วก็สูญ ไม่มีการกลับมาเกิดใหม่อีก ซึ่งเรื่องนี้ขัดต่อความเชื่อของลัทธิอื่น ที่มีความเชื่อว่า คนมีทั้งกายและทั้งจิตใจ ใจสำคัญกว่ากายจะพุดจะทำอะไรก็เพราะใจสั่งให้ทำใจจึงเป็นที่ตั้งแห่งความสุขและความทุกข์ ก็เมื่อใจสำคัญกว่ากาย ความสุขของใจก็ย่อมสำคัญกว่า ประณีตกว่าความสุขทางกาย

ดังนั้น ความสุขของพวกปรัชญาจรวากจึงเป็นความสุขชั้นต่ำ ซึ่งจะไม่แตกต่างจากความสุขของสัตว์ อีกทั้งจิตใจของพวกจรวากเองก็พลอยตกต่ำตามไปด้วย โกลัศความเป็น

สัตว์มากขึ้นทุกที ดังคำกล่าวที่ว่า สภาวะ ๔ อย่างนี้มีทั่วไปทั้งคนและสัตว์ กล่าวคือ การกิน การนอน การกลัว และการสืบพันธุ์ จริยธรรมเท่านั้นทำให้คนมีความแตกต่างจากสัตว์ หากไม่มีจริยธรรมเสียแล้วคนและสัตว์ก็มีค่าเสมอกัน ดังนั้น คุณค่าของคนจึงอยู่ที่คุณธรรม จริยธรรม ไม่ใช่อย่างอื่น การที่ปรัชญาจารย์วากไมให้ความสำคัญถึงคุณธรรม จริยธรรม ก็ย่อมเป็นธรรมดาที่จะไม่หันไปพัฒนาจิตใจ เมื่อจิตใจไม่สูงย่อมมีความเห็นแก่ตัวมุ่งแสวงหาแต่ผลประโยชน์ให้ตัวและพวกพ้องเป็นที่ตั้ง ไม่ต้องหวังว่าจะอุทิศตัวบำเพ็ญประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ มีแต่ไม่เกรงกลัวต่อบาปกรรม ชักให้คนทำแต่บาปกรรมมากขึ้นทุกที เพราะไม่เชื่อเรื่องชาติหน้า ในทัศนะทางพระพุทธศาสนาว่าผู้ที่ไม่เชื่อว่ามีโลกหน้าแล้วจะไม่ทำบาปนั้นไม่มี ซึ่งคนที่เชื่อว่ามีโลกหน้ายังทำบาปจะกล่าวไปถึงคนที่ไม่เชื่อ ถัดมาในการทำบาปยิ่งขึ้นไปอีก และถ้าชาติหน้ามีจริงก็ยิ่งได้รับทุกข์หนักเพิ่มขึ้นไปอีกหลายเท่า ดูขำขันเดียวออกรวมมีเมล็ดข้าวมากมายจนนั้น แต่ถ้าชาติหน้าไม่มีก็ปลอตกภัยไป เพราะความตายจะช่วยปลดปล่อยเรื่องไถ่บาปให้หมดไป ตรงกันข้ามถ้าชาติหน้ามีจริงจะขาดทุน ดังนั้นคนที่ไม่เชื่อเรื่องชาติหน้า จะมีแต่เสมอตัวกับขาดทุนผิดกับคนเชื่อเรื่องชาติหน้า จะมีแต่เสมอตัวกับมีกำไรและยิ่งไปกว่านั้น คนที่ไม่เชื่อเรื่องโลกหน้าเสี่ยงที่จะเป็นมิจฉาทิฐิมิบาปหนักยิ่งกว่าการทำอนันตริยกรรมเสียอีก เพราะคนที่ตกนรกเพราะอนันตริยกรรม แม้จะเป็นบาปหนักที่สุด ก็ยังมีวันที่พ้นจากนรกได้ ผิดกับพวกที่เป็นมิจฉาทิฐิจะตกนรกอยู่อย่างนั้นจนกว่าจะกลับใจได้

พระพุทธศาสนาได้แสดงถึงลักษณะของความเป็นมิจฉาทิฐิว่าทานที่ให้แล้วไม่มีผล ญัตติบูชาแล้วไม่มีผลการเช่นสรวงก็ไม่มีผล ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีทำชั่วก็ไม่มี โลกนี้ไม่มี โลกหน้าไม่มี มารดาไม่มีคุณ บิดาไม่มีคุณ โอปปาติกสัตว์ก็ไม่มี สมณพราหมณ์ผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ ทำให้แจ้งโลกนี้และโลกหน้าด้วยปัญญาอันยิ่งเองแล้วสอน ผู้อื่นให้รู้แจ้งก็ไม่มีในโลก พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ผู้เป็นมิจฉาทิฐิ จะละเว้นจากกุศลกรรมบถ ๓ อย่าง คือ กายสุจริต วาสุจริต และมโนสุจริต เพราะไม่เห็นอนิสงส์แห่งกุศลธรรม แต่จะประกอบอกุศลกรรม ๓ อย่าง คือ กายทุจริต วาทุจริต และมโนทุจริต ทั้งนี้ก็เพราะไม่เห็นโทษแห่งความต่ำทราม และความเศร้าหมองแห่งอกุศลธรรม ก็โลกหน้ามีอยู่แท้ๆ แต่เขาคำริว่าโลกหน้าไม่มี ความดำริของเขาจึงเป็นมิจฉาสังกับปะ เพราะโลกหน้ามีอยู่ แต่เขากลับพูดอ้างว่าโลกหน้าไม่มี วาจาของเขาจึงเป็นมิจฉาวาจา ความเห็นผิดในหลักการที่เป็นส่วนของการประพฤติปฏิบัติในปรัชญาจารย์วากนับว่าเป็นเรื่องที่อันตรายเป็นอย่างมากในสังคมตามทัศนะของพุทธศาสนา

อิทธิพลแนวความคิดเรื่องวัตถุนิยมของปรัชญาจารย์วากนี้มีต่อสังคมเป็นอย่างมาก เพราะผู้ที่เชื่อในวัตถุนิยมถือว่าวัตถุ หรือสสารเท่านั้นเป็นสิ่งที่อยู่จริง สามารถที่จะสัมผัสจับต้องได้ แม้จิตซึ่งเป็นตัวรู้นั้นเป็นคุณภาพที่เกิดขึ้นเพราะการรวมตัวของวัตถุธาตุทั้งสี่

กล่าวคือ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม และธาตุไฟ ซึ่งเป็นส่วนประกอบของสสารหรือเป็นวัตถุ ส่วนพวกจิตนิยมก็ถือว่าจิตหรือวิญญาณเท่านั้นเป็นสิ่งที่มียุ่จริง วัตถุนิยมที่มีต่อธรรมชาตินั้นไม่ได้หมายความว่าไปอย่างอื่นยิ่งกว่าการพิจารณาธรรมชาติตามที่เป็นไปโดยปราศจากการเจือปนของสิ่งต่างๆ ซึ่งจะต้องสังเกตความแตกต่าง ปรัชญาสสารนิยมทางสังคมอาศัยกระบวนการวิทยาศาสตร์ กับปรัชญาสังคมที่มีลักษณะนอกเหนือธรรมชาติ คือ Metaphysics หรือที่เกี่ยวกับส่วนที่เป็นจิตของพวกจิตนิยมอิทธิพลแนวคิดปรัชญาจารวาก เปรียบเทียบได้กับพฤติกรรมที่หลงระเหิรใน รักโลก โกรธ หลง และการแสวงหาความสุขไม่รู้จักอึดของคนในสังคม ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งแนวคิดนี้จัดเป็นพวกวัตถุนิยมรุ่นแรกของโลก และเป็นแนวคิดที่เป็นอุจเฉททิจิซึ่งเป็นอันตรายแก่สังคมและโลกมาก เพราะถ้าถือตามความเชื่อปรัชญาจารวากนี้ก็จะแสวงหาความสุขอย่างไม่รู้จักพอ โดยไม่คำนึงถึงสิ่งใด ไม่มีขอบเขต ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายและศีลธรรม ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนอย่างไรก็ไม่สนใจ ขอให้ตนเองมีความสุขมากที่สุดเท่านั้น ซึ่งเปรียบได้กับคนในยุคโลกาภิวัตน์ที่มุ่งแสวงหาความเจริญทางวัตถุจนลืมนึกถึงศีลธรรมจริยธรรมอันดีงาม เมื่อต้องการหาความสุขให้ตนเองมากขึ้นเพียงไร ก็ยิ่งทำให้มีความเห็นแก่ตัวมากขึ้นเพียงนั้น คนที่มีความเชื่อแบบอย่างจารวากก็จักไม่รู้จักอึด ไม่รู้จักพอ จนกว่าจะตาย

ปรัชญาจารวากหรือปรัชญาวัตถุนิยมทั้งหมดดังกล่าวมา เห็นได้ว่าคนในสมัยปัจจุบันที่แสดงความคิดเห็นว่า จิตวิญญาณไม่มี บุญบาปไม่มี โลกหน้าไม่มี นรกสวรรค์ไม่มี ซึ่งไม่ได้เป็นเรื่องที่แปลกแต่อย่างใด เวลาที่คนมีจิตใจห่างจากความเจริญในด้านศีลธรรมมากขึ้น ความเสื่อมจึงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องเก่าเรื่องเล่าสมัย เพราะมีคนคิดกันมานานแล้วในทุกยุคทุกสมัยและในทุกสังคม

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาจารวากซึ่งมีวัตถุประสงค์อยู่ที่ต่อการทราบการเป็นอยู่อย่างมีตัวตนของปรัชญาลัทธินี้ ซึ่งเป็นปรัชญาที่แฝงอยู่กับลัทธิความเชื่ออื่นๆ ที่จะถูกยกขึ้นมาเปรียบเทียบกับลัทธิอื่นเพื่อให้ลัทธิอื่นๆ มีความชัดเจนมากขึ้นตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาครอบคลุมในรายละเอียดทุกประเด็น ยังมีประเด็นที่ควรนำมาศึกษาอีกหลายประเด็นที่ควรมีผู้นำไปศึกษาหรือค้นคว้าวิจัยต่อเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างละเอียดครอบคลุมชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนี้

๕.๒.๑ ประเด็นเกี่ยวกับวัตถุเช่น การศึกษาเปรียบเทียบวัตถุนิยมในปรัชญาจารวากกับทุนนิยมในโลกปัจจุบันมีความขัดแย้งกันหรือคล้ายคลึงกันอย่างไร

๕.๒.๒ มุมมองเรื่องชีวิตโดยเฉพาะประเด็นที่ การใช้ชีวิตแบบมีวัตถุนิยมเป็นที่
พึงและการอยู่อย่าง ไม่พึงวัตถุนิยมประเภทไหนมีความสุขที่แท้จริงมากกว่า